

Millaiset ovat isien mahdollisuudet yhteensovittaa työtä ja perhettä?

Anna-Maija Lämsä, Anna Kokko & Suvi Heikkinen

Työn ja perheen suhdetta koskevassa tutkimuksessa pääpaino on ollut äitien näkökulmalla, mikä rajoittaa aiheen ymmärrystä ja asettaa sukupuolet erilaiseen asemaan. Työn ja perheen suhteen tarkastelussa mieheydestä ja isistä vaikenemista on alettu häivyttää vasta viime aikoina, ja isyys on saanut aiempaa vahvempaa painoarvoa tutkimuskohteena.

Tässä yhteydessä kuvaamme laadullisen tapaustutkimuksen tuloksia. Selvitimme isien työn ja perheen yhdistämisen mahdollisuuksia tapaustutkimuksen keinoin kahdessa yrityksessä.

Yritykset edustavat energia- ja konsultointialaa. Energia-alan yritys on perinteinen miesvoittoinen organisaatio. Konsultointiyrityksessä työskentelee naisia ja miehiä suurin piirtein yhtä paljon. Aineisto tuotettiin fokusryhmähaastatteluissa, ja haastateltavina olivat henkilöstön edustajat. Haastatteluihin osallistui 19 henkilöä, joista seitsemän energia-alalta ja 12 konsultointiyrityksestä. Haastateltavista 13 oli miehiä. Kaikilla haastatteluilla oli lapsi tai lapsia. Haastattelut nauhoitettiin ja kirjoitettiin sanasta sanaan tekstiksi. Analyysi tehtiin teemoittelemalla. Teemat ovat:

(Nais-)johtaja, jolla on lapsia, on mahdollistaja työn ja perheen yhteensovittamiselle

Vastasyntyneen lapsen isä voi tehdä töitä enemmän kuin aikaisemmin, koska äiti on vauvan kanssa kotona

Lähijohtaja tukee isää niin kauan kuin isä hoitaa työnsä

Nuoret isät näyttävät mallia muille organisaation työntekijöille

Haastateltavat keskustelivat aiheesta myönteisessä sävyssä. Yrityksissä oltiin kiinnostuneita edistämään perheystävällisyyttä, mikä parantaa myös miesten mahdollisuuksia olla vanhempia ja antaa aikaa perheelle ja lapsille. Haasteeksi koettiin se, että asiaa on taipumus tarkastella äitien kannalta. Erityisesti nuorempien lähijohtajien sanottiin olevan huonosti perillä perhe- ja vanhempainvapaiden tuomista mahdollisuuksista isille. Se, miten isien mahdollisuuksista viestittiin yrityksessä, koettiin epäselväksi. Haastateltavat myös sanoivat isien mahdollisuuksia heikentävän tilanteet, joissa isälle ei palkata sijaista, jos hän on perhesyistä pois työstä.

Yhtäältä tulokset osoittavat, että perinteinen sukupuoliin liittyvä rooliodotus on edelleen voimissaan: isä kantaa päävastuuta työstä ja äiti perheestä. Toisaalta, erityisesti nuoret miehet nähdään ryhmänä, joka muuttaa perinteistä käsitystä. Tutkituissa yrityksissä asenteet isien työn ja perheen yhdistämiseen ovat myönteiset, mutta käytännön tasolla tarvitaan enemmän tekoja. Viestintä, sijaisjärjestelyt ja lähijohtajien perehdyttäminen kaipaavat edelleen kehittämistä.